

JULIÀ MINGUILLÓN CONVERSA AMB LAURA CZERNIEWICZ

Laura Czerniewicz dirigeix el Centre de Tecnologia Educativa de la Universitat de Ciutat del Cap. Durant aquesta darrera dècada, ha encapçalat projectes d'innovació i de recerca sobre l'ús de les TIC a l'educació a Sud-àfrica, i ha estat una de les impulsores principals dels congressos en línia "e/merge", que busquen explorar les possibilitats de l'e-learning a l'Àfrica (blogs.uct.ac.za/blog/laura-cet).

Julià Minguillón és el director acadèmic de la Càtedra UNESCO d'E-learning de la UOC i professor dels Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicacions. Tots dos van participar el desembre passat al seminari internacional que organitza cada any la Càtedra, dedicat aquest cop a l'aprenentatge social obert (Open Social Learning, OSL), la nova revolució de l'educació 2.0. catedraunesco.uoc.edu.

Laura Czerniewicz dirige el Centro de Tecnología Educativa de la Universidad de Ciudad del Cabo. Durante esta última década, ha encabezado proyectos de innovación e investigación sobre el uso de las TIC en la educación en Sudáfrica, y ha sido una de las principales impulsoras de los congresos en línea "e/merge", que intentan explorar las posibilidades del e-learning en África (blogs.uct.ac.za/blog/laura-cet).

Julià Minguillón es el director académico de la Cátedra UNESCO de E-learning de la UOC y profesor de los Estudios de Informática, Multimedia y Telecomunicaciones. Ambos participaron el pasado diciembre en el seminario internacional que organiza cada año la Cátedra, dedicado esa vez al aprendizaje social abierto (Open Social Learning, OSL), la nueva revolución de la educación 2.0. catedraunesco.uoc.edu.

Laura Czerniewicz is the head of the Centre for Educational Technology at the University of Cape Town. In the past decade, she has spearheaded innovation and research projects on the use of ICT in education in South Africa, and she was one of the driving forces behind the online e/merge conferences, which seek to explore the possibilities of e-learning in Africa (blogs.uct.ac.za/blog/laura-cet).

Julià Minguillón is the academic director of the UNESCO Chair in E-Learning at the UOC and a professor of the IT, Multimedia and Communications programme. Last December, they both took part in the international seminar that the UNESCO Chair organises every year, this time devoted to open social learning (OSL), the new revolution in education 2.0. catedraunesco.uoc.edu.

“La universitat és font d’una tremenda innovació i alhora és profundament conservadora”

“La universidad es fuente de una tremenda innovación y al mismo tiempo es profundamente conservadora”

“The university is a source of enormous innovation, and at the same time it’s deeply conservative”

La tecnologia mòbil serà una eina útil per a l’aprenentatge, especialment a l’Àfrica, on hi ha menys accés a ordinadors i internet de banda ampla. Què en penses d’aquesta tecnologia? No sé si puc dir-ho això, però em sembla que és la primera tecnologia que ofereix la promesa de ser autènticament omnipresent. Si et fixes en altres tecnologies, sempre hi ha hagut serioses desigualtats. Saps quin percentatge de la població mundial té telèfon mòbil? A principis de 2009 era aproximadament un 63%. És extraordinari.

A l’Àfrica és el mateix percentatge? No, la veritat és que les xifres a l’Àfrica varien bastant i és difícil aconseguir-ne d’acurades. Però entre els estudiants crec que es pot parlar gairebé d’un 100%. L’última vegada que vam fer enquestes en l’àmbit de l’educació superior a Sud-àfrica va ser el 2007 i en aquell moment era del 98,5%.

Els mòbils són els aparells que utilitzen els estudiants. Alhora, les

La tecnología móvil será una herramienta útil para el aprendizaje, especialmente en África, donde hay menos acceso a ordenadores y a internet de banda ancha. ¿Qué piensas de esta tecnología? No sé si puedo decir esto, pero diría que es la primera tecnología que parece que ofrezca la promesa de ser auténticamente omnipresente. Si te fijas en otras tecnologías, siempre ha habido serias desigualdades. ¿Sabes qué porcentaje de la población mundial tiene teléfono móvil? A principios de 2009 era aproximadamente un 63%. Es extraordinario.

¿En África es el mismo porcentaje? No, lo cierto es que las cifras en África varían bastante y es difícil conseguir cifras precisas. Pero entre los estudiantes creo que se puede hablar casi de un 100%. La última vez que hicimos encuestas en el ámbito de la educación superior en Sudáfrica fue en 2007 y en aquel momento era del 98,5%.

Does that percentage hold in Africa? No, and in fact the figures in Africa vary quite a lot. It’s quite difficult to get accurate numbers. But certainly, among students, I think we can say it’s almost 100%. The last time we surveyed South African higher education was in 2007, and it was 98.5% at that time.

Mobile phones are the devices that students are using. At the same time, universities are adopting e-learning solutions. But as Jane Klobas said at the European Conference on E-learning, software vendors often have more power than academics when convincing decision-makers at universities to adopt these technologies. What can we do about that? That’s a good question. At the moment, at my university, we are exploring the possibility of a “one laptop per student” project. But we also have to think about why a laptop. Why not a particular high-end cell phone

Mobile technology will be a useful learning tool, especially in Africa, where there is lower access to computers and broadband Internet. What do you think about this technology? I don’t know if I can say that, but I would say that it is the first technology that seems to be offering the promise of being genuinely ubiquitous. If you look at other technologies, there have always been serious divides. Do you know what percentage of the world’s population has a mobile phone? At the beginning of 2009 it was something like 63%. It is extraordinary.

universitats estan adoptant solucions d'e-learning. Però com va dir Jane Klobas en el Congrés Europeu d'e-learning, sovint els venedors de programari tenen més poder que els professors per convèncer els que prenen decisions a les universitats que adoptin aquestes tecnologies. Què podem fer? És una bona pregunta. Actualment, a la meua universitat estem valorant el projecte “un ordinador portàtil per a cada estudiant”. Però també ens hem de plantejar per què un ordinador portàtil. Per què no un telèfon mòbil d'alta tecnologia que faci tot el que pot fer un ordinador portàtil, potser amb un teclat que s'hi pugui adaptar o alguna mena d'accessori que permeti visualitzar el contingut? Crec que també hem de ser imaginatius en la manera de pensar sobre aquestes coses.

Sí, i potser el portàtil o el mòbil haurien de ser gratuïts. El problema per a alguns seria assumir el cost de connexió a la xarxa. Efectiva-

ment. Això és molt important, perquè una de les crítiques que es fa a aquesta mena de tecnologies és que a la universitat passem els costos als estudiants, i hem d'anar molt amb compte de no fer-ho. En aquest moment, a les universitats sud-africanes hi ha molt bons laboratoris als campus, de manera que l'accés a la tecnologia és igualitari i sense discriminacions. Fora del campus hi ha moltes desigualtats. La nostra recerca mostra que a cada casa hi ha una situació diferent, i que fins i tot quan la gent té accés a un ordinador, el comparteixen entre cinc, sis o set persones. Però els telèfons mòbils ofereixen una via per superar-ho.

I els continguts? Com a universitat oberta, intentem obrir tant com podem els continguts que generem, però de vegades ens fa la impressió que ningú no els fa servir. Potser és perquè no estan prou a prop dels estudiants que els necessiten. Com podem els occidentals

>>

Los móviles son los aparatos que utilizan los estudiantes. Al mismo tiempo, las universidades están adoptando soluciones de e-learning. Pero como dijo Jane Klobas en el Congreso Europeo de e-learning, a menudo los vendedores de software tienen más poder que los profesores para convencer a los que toman decisiones en las universidades de que adopten estas tecnologías. ¿Qué podemos hacer? Es una buena pregunta. Actualmente, en mi universidad estamos valorando el proyecto “un ordenador portátil para cada estudiante”. Pero también hemos de plantearnos por qué un ordenador portátil. ¿Por qué no un teléfono móvil de alta tecnología que haga todo lo que puede hacer un ordenador portátil, quizá con un teclado que se pueda adaptar o algún tipo de accesorio que permita visualizar el contenido? Creo que también tenemos que ser imaginativos en la manera de pensar sobre estas cosas.

Sí, y tal vez el portátil o el móvil deberían ser gratuitos. El problema para algunos sería asumir el coste de conexión a la red. Efectivamente. Esto es muy importante, porque una de las críticas que se hace a esa clase de tecnologías es que en la universidad pasamos los costes a los estudiantes, y debemos ir con mucho cuidado de no hacerlo. En este momento, en las universidades sudafricanas hay muy buenos laboratorios en los campus, de manera que el acceso a la tecnología es igualitario y sin discriminaciones. Fuera del campus hay muchas desigualdades. Nuestra investigación muestra que en cada casa hay una situación distinta, y que incluso cuando la gente tiene acceso a un ordenador, lo comparten entre cinco, seis o siete personas. Pero los teléfonos móviles ofrecen una vía para superar esto.

¿Y los contenidos? Como universidad abierta, intentamos abrir lo más posible los contenidos que generamos, pero a veces tenemos

>>

that can do everything a laptop can do, and maybe with a fold-out keyboard or some kind of device for viewing content or something like that? I think that we also have to be imaginative in how we think about these things.

Yes, maybe the laptop or mobile should be free. The problem for some people is paying the fees for using the network. That's right. That's a very important question, because one of the criticisms levelled at this kind of technology is that we at the universities are passing the costs on to the students, and we have to be very careful not to do that. At the moment in the universities in South Africa there are very good laboratories on campus, and so there is equivalent and fair access to technology on campus. Off-campus, it's very uneven, very divided. Our research is showing that people have very different situations at home and even when they have access to a computer,

they're sharing it with four, five, six, seven people. But cell phones offer a way of bridging that.

What about the contents? Because we, as an open university, have a policy that we try to open all the contents we generate as much as possible, but sometimes we have the feeling that nobody is using our contents, perhaps because they're not close to the students who need them. What could we do, as Westerners, in order to help people in Africa, with respect to contents? There are two things I want to say. The first thing is that I think one of the important things about open content for people in the Global South – to use that term broadly – it is an opportunity to put our content online. Because if you do an analysis of where the content is coming from, there is a serious inequity in the system. There are people who produce content, but they are not making it known. So the first important thing is to

>>

71 International Seminar
of the UNESCO Chair
in e-Learning

OPEN SOCIAL LEARNING

November 30 - December 1, 2009 Barcelona

<<

ajudar els africans en aquest àmbit? Sobre això, hi ha dues coses que vull dir. La primera és que penso que una de les coses bones dels continguts oberts per a la població del Sud global –per fer servir el terme en el sentit més ampli– és l'oportunitat de posar els nostres continguts en línia. Si s'analitza d'on vénen els continguts, es veu que hi ha una seriosa desigualtat en el sistema. Hi ha persones que en produeixen, però no els donen a conèixer. Per tant, la primera cosa important és donar-los a conèixer. La segona és que se sàpiga i que es coneguin els uns als altres, perquè el que passa a les nostres comunitats a l'Àfrica és semblant als vols aeris. Si vols viatjar a un país africà, has de volar a través d'Europa. Si t'interessa llegir un col·lega, sovint l'has de llegir a través d'una publicació europea o americana, i no volem que això passi. El que volem és que es generin converses entre col·legues mitjançant la disponibilitat dels continguts.

<<

la impresión de que nadie se sirve de ellos. Tal vez sea porque no están lo bastante cerca de los estudiantes que los necesitan. ¿Cómo podemos los occidentales ayudar a los africanos en este ámbito? Sobre esto, quiero decir dos cosas. La primera es que pienso que una de las ventajas de los contenidos abiertos para la población del Sur global –para utilizar el término en el sentido más amplio– es la oportunidad de poner nuestros contenidos en línea. Si se analiza de dónde vienen los contenidos, se observa una seria desigualdad en el sistema. Algunas personas los producen, pero no los dan a conocer. Por consiguiente, la primera cosa importante es precisamente darlos a conocer. La segunda es que lo sepan y que se conozcan los unos a los otros, porque lo que ocurre en nuestras comunidades en África es parecido a los vuelos aéreos. Si quieres viajar a un país africano, tienes que volar a través de Europa. Si te interesa leer a un colega,

<<

make it known. And then the second thing it to make it known to each other, because what happens in African communities is similar to airline flights. If you want to go to an African country, you have to fly through Europe. If you want to read a colleague, you often have to read them through a European or American publication. So we want to enable conversations with one another through the availability of this kind of content.

At the seminar we talked about formal and informal learning. Academics tend to be very formal in the way we teach and evaluate, but informal learning happens every day, everywhere and at any time. So how do you think we can bridge both worlds? As long as assessment is in the form that it has traditionally been, it's going to be very difficult to change practices. Because at the end of the day, there is a mismatch between the innovation and the new ways of learning

“Els mòbils són una via per reduir les desigualtats”

“Los móviles son una vía para reducir las desigualdades”

“Mobiles are a way of reducing inequality”

a menudo tienes que hacerlo a través de una publicación europea o americana, y no queremos que esto ocurra. Lo que queremos es que se generen conversaciones entre colegas mediante la disponibilidad de los contenidos.

En el seminario hemos hablado del aprendizaje formal y del informal. Los profesores tendemos a ser muy formales en la manera de enseñar y de evaluar, pero el aprendizaje informal tiene lugar cada día, en cualquier lugar y en cualquier momento. ¿Cómo piensas que podemos unir los dos mundos? Mientras la evaluación se haga de

>>

and the informal learning and the assessment practices. So we are going to have to enable and reward innovative forms of assessment, and to do this we going to have to think about innovating and rewarding new kinds of teaching. Because in many universities, and my own is one of them, if they are research-intensive and want to be on the world stage, then innovating with teaching unfortunately comes second place.

Until now, universities have been creating knowledge and accrediting it. Now it seems that the creative process is losing ground and universities are only left with the accreditation part. Do you think that open social learning leave universities with no power at all? You're asking me about the future of higher education! I think that's the discussion we're all having at the moment, and that the jury is out on the future of higher education. But I think that the university

>>

“El futur de l'educació superior encara està per decidir”

<<

Al seminari hem parlat de l'aprenentatge formal i de l'informal. Els professors tendim a ser molt formals en la manera d'ensenyar i d'avaluar, però l'aprenentatge informal passa cada dia, a qualsevol lloc i en qualsevol moment. Com penses que podem unir els dos mons? Mentre l'avaluació es fa de la manera tradicional, serà molt difícil de canviar. Perquè, al capdavant, hi ha un desajust entre la innovació, les noves formes d'aprenentatge i l'aprenentatge informal, i les pràctiques d'avaluació. Per tant, haurem de fer possibles i recompensar les formes innovadores d'avaluació i per això caldrà que pensem en noves formes d'ensenyament innovadores i estimulants. Perquè a moltes universitats, i la meua n'és una, si estan dedicades a la recerca i volen tenir un lloc en l'escenari mundial, la innovació en l'ensenyament, malauradament, passa a ocupar un segon lloc.

Fins ara, les universitats creaven coneixement i l'acreditaven. Ara

sembla com si el procés creatiu anés perdent espai i la universitat es quedés només amb la part acreditativa. Creus que l'aprenentatge social obert deixarà les universitats sense cap poder? M'estàs preguntant sobre el futur de l'educació superior! Crec que aquest és el debat que estem tenint tots actualment, i que encara està per decidir. Però crec que la universitat és una institució molt estable, fa segles que està instaurada i és un lloc divertit. Té una contradicció, ja que per una banda és font d'una tremenda innovació i per l'altra és profundament conservadora.

Però hem d'evolucionar, perquè si no correm el perill de ser vistos com a dinosaures i extingir-nos. Què hauríem de fer per atraure estudiants i mantenir...? Oh, no! Això no t'ho puc contestar.

Doncs t'ho pregunto d'una altra manera: què me'n dius, dels entorns d'aprenentatge virtuals? Estem creant entorns i tecnologies

<<

la manera tradicional, será muy difícil cambiar esto. Porque, al fin y al cabo, hay un desajuste entre la innovación, las nuevas formas de aprendizaje y el aprendizaje informal, y las prácticas de evaluación. Por lo tanto, tendremos que hacer posibles las formas innovadoras de evaluación y recompensarlas, y para ello habrá que pensar en nuevas formas de enseñanza innovadoras y estimulantes. Porque en muchas universidades, y la mía es una de ellas, si están dedicadas a la investigación y quieren tener un lugar en el escenario mundial, la innovación en la enseñanza, desgraciadamente, pasa a ocupar un segundo puesto.

Hasta ahora, las universidades creaban conocimiento y lo acreditaban. Ahora parece que el proceso creativo vaya perdiendo espacio y que la universidad se quede sólo con la parte acreditativa. ¿Crees que el aprendizaje social abierto dejará a las universidades sin nin-

gún poder? ¡Me estás preguntando sobre el futuro de la educación superior! Creo que ese es el debate que estamos teniendo todos actualmente, y que aún está por decidir. Pero creo que la universidad es una institución muy estable, lleva siglos instaurada y es un lugar divertido. Tiene una contradicción, ya que por un lado es fuente de una tremenda innovación y por otro es profundamente conservadora.

Pero tenemos que evolucionar, porque de lo contrario corremos el peligro de ser vistos como dinosaurios y extinguirnos. ¿Qué deberíamos hacer para atraer a estudiantes y mantener...? ¡Ah, no! Esto no te lo puedo contestar.

Pues te lo pregunto de otra manera: ¿qué opinas de los entornos de aprendizaje virtuales? Estamos creando entornos y tecnologías para atraer a gente, da lo mismo dónde estén o si estudian por la tarde o

<<

is a very entrenched institution; it has been around for centuries and it's a funny place. It's a contradiction because on the one hand it's a source of enormous innovation, and on the other it's deeply conservative.

But we need to evolve because if we don't we are in danger of being seen as dinosaurs and then becoming extinct. So what should we do to attract learners and maintain this...? Oh, no! That one I can't answer!

So let me rephrase it: what about virtual learning environments? We are creating environments and technologies to attract people no

matter where they are and whether they want to study in the afternoon or at night. That means that we are breaking space and time barriers. But isn't it a way of recreating all the same structures in the virtual world? Shouldn't we be creating something... Something different? I think we are creating something different because it's a relationship between the affordances and the existing practices. I think there's a blended model that's going to emerge. If you think about distance education, it comes in a very narrow packaged form, and the process of going online is going to throw up a lot of questions. I've been reading conversations and research coming from England about the role of learning technologists as change agents for universities and pedagogy. So that process of engaging with technology and going online is throwing up a lot of questions about what it is that we do, and I think that's going to be an important

“El futuro de la educación superior aún está por decidir”

“The jury is out on the future of higher education”

per atraure gent, tant se val on siguin o si estudien a la tarda o a la nit. Això vol dir que trenquem barreres d'espai i de temps. Amb tot, no és una manera de recrear totes les estructures en el món virtual? No hauríem de crear alguna cosa...? Diferent? Jo crec que estem creant una cosa diferent perquè hi ha una relació entre el que es fa i el que es pot fer. Em sembla que hi ha un model mixt que aviat emergirà. Si penses en l'educació a distància, ens arriba en una forma empaquetada molt petita, i el procés de moure's en línia plantejarà moltes preguntes. He estat llegint converses i recerques del Regne Unit sobre el paper dels experts en tecnologia educativa com a agents de canvi per a les universitats i per a la pedagogia. El procés d'implicar-se en la tecnologia i en el món en línia està posant sobre la taula un munt de preguntes sobre el que fem, i crec que això esdevindrà una part important del que passi. Veig una mena de

model mixt, però no estic segura de la forma que adoptarà. Crec que ens sorprendrà.

Nosaltres ens hem adonat que en el cas dels entorns d'aprenentatge virtuals reproduïm els esquemes. Amb el web 2.0, donem més control als estudiants, que ara poden crear els seus propis continguts i compartir-los. Però alguns dels nostres estudiants necessiten alguna cosa que els involucri en aquesta mena d'activitats. És evident que no es tracta únicament de tecnologia, de què, doncs? Es tracta de ser competents. I penso que aquest és un dels debats que hem mantingut al seminari: quin és el paper de la competència? A mi no em sembla que hagi de desaparèixer, penso que, precisament, un dels perills és creure que aquesta mena d'espai pla, autoorganitzat, d'igual a igual, crearà el seu propi tipus de coneixement. ■

por la noche. Esto significa que rompemos barreras de espacio y de tiempo. Con todo, ¿no es una manera de recrear todas las estructuras en el mundo virtual? ¿No deberíamos crear algo...? ¿Diferente? Yo creo que estamos creando algo diferente porque hay una relación entre lo que se hace y lo que se puede hacer. Me parece que hay un modelo mixto que pronto emergerá. Si piensas en la educación a distancia, nos llega de una manera empaquetada muy pequeña, y el proceso de movernos en línea planteará muchas preguntas. He estado leyendo conversaciones e investigaciones de Reino Unido sobre el papel de los expertos en tecnología educativa como agentes de cambio para las universidades y para la pedagogía. El proceso de implicarse en la tecnología y en el mundo en línea está poniendo sobre la mesa muchas preguntas sobre lo que hacemos, y creo que esto se convertirá en una parte importante de lo que ocurra. Veo

una especie de modelo mixto, pero no estoy segura de la forma que adoptará. Creo que nos sorprenderá.

Nosotros nos hemos dado cuenta de que en el caso de los entornos de aprendizaje virtuales reproducimos los esquemas. Con la web 2.0, damos más control a los estudiantes, que ahora pueden crear contenidos propios y compartirlos. Pero algunos de nuestros estudiantes necesitan algo que los involucre en este tipo de actividades. Es evidente que no se trata únicamente de tecnología; ¿de qué, entonces? Se trata de ser competentes. Y pienso que este es uno de los debates que hemos mantenido en el seminario: ¿cuál es el papel de la competencia? A mí no me parece que tenga que desaparecer; pienso que, precisamente, uno de los peligros es creer que esa especie de espacio plano, autoorganizado, de igual a igual, creará su propio tipo de conocimiento. ■

part of what happens. I can see a kind of blended model, but I hesitate to say what that blended model is going to look like. I think it's going to surprise us.

We've seen that we are reproducing the same schemes in virtual learning environments. With the Web 2.0 thing we are giving more control to learners and they have the power to create their own contents, share their own contents, etc. But some of our students need something to engage in this kind of activity. So of course it's not just about technology, but what is it then? It's about expertise. And I think that's one of the discussions that we were having in the seminar today: where is the role of expertise? I don't think it should go away; I think that precisely one of the dangers is to believe that this kind of flattened, peer-to-peer, self-organising space will create knowledge of its own accord. ■